

Crna Gora
Ministarstvo energetike

Adresa: Rimski trg 46
81000 Podgorica, Crna Gora
Telefon: +382 20 482 203

**IZVJEŠTAJ O RADU I STANJU
MINISTARSTVA ENERGETIKE
ZA 2024. GODINU**

SADRŽAJ

UVOD	3
NAJZNAČAJNIJI OSTVARENI REZULTATI	4
PRIKAZ AKTIVNOSTI PO ORGANIZACIONIM JEDINICAMA MINISTARSTVA	5
1. DIREKTORAT ZA ELEKTROENERGETIKU	5
1.1. Direkcija za razvoj elektroenergetike	5
1.2. Direkcija za praćenje projekata i stanja u oblasti elektroenergetike	6
2. DIREKTORAT ZA ENERGETSKU EFIKASNOST	8
2.1. Tematski dio	8
2.2. Normativni dio	8
2.3. Projekti.....	8
2.3.1. Energetska efikasnost u Crnoj Gori - druga faza (MEEP 2).....	8
2.3.2. Unapređenje energetske efikasnosti u javnim zgradama (PEEPB)	9
2.3.3. Dekarbonizacija energetske sektora Crne Gore (DESCG)	10
2.3.4. Programi podrške za unapređenje energetske efikasnosti u sektorima potrošnje energije.....	11
2.3.5. Program za podsticanje energetske efikasnosti u domaćinstvima	11
2.3.6. Programi za podsticanje energetske efikasnosti u sektoru turizma.....	12
2.3.7. Program za podsticanje inovacija u funkciji energetske efikasnosti u industriji	13

UVOD

Članom 51 Uredbe o organizaciji i načinu rada Državne uprave ("Službenom listu CG", br. 98/2023, 102/2023, 113/2023, 71/2024, 72/2024, 90/2024, 93/2024, 93/2024 - ispravka, 104/2024 i 117/2024) propisano je da Ministarstvo po pravilu, u prvom kvartalu tekuće godine podnosi Vladi izvještaj o radu i stanju u određenoj upravnoj oblasti za prethodnu godinu, koji obavezno sadrži prikaz: ostvarenih ciljeva sadržanih u programu rada Vlade, programu rada ministarstva i strategijama i programima propisanim zakonom kojim se uređuje državna uprava, mjera i aktivnosti preduzetih za izvršavanje postavljenih ciljeva, izvršavanja zakona i drugih propisa, realizacije zaključaka Vlade, realizovanih aktivnosti u vršenju upravnog nadzora, predloga mjera za unapređenje stanja u oblasti za koju je ministarstvo osnovano, i podataka iz finansijskog izvještaja ministarstva.

Članom 1 Uredbe o izmjenama i dopunama uredbe o organizaciji i načinu rada Državne uprave ("Sl.list CG" br. 98/2023, 102/2023, 113/2023, 71/2024, 72/2024, 90/2024, 93/2024, 93/2024 - ispravka, 104/2024 i 117/2024), koja je donijeta na sjednici od 24. jula 2024. godine osnovano je Ministarstvo energetike .

Zatim, u decembru 2024. godine Vlada Crne Gore je usvojila Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji Ministarstva energetike, kojim su utvrđene slijedeće organizacione jedinice:

1. DIREKTORAT ZA ELEKTROENERGETIKU

- 1.1. Direkcija za razvoj elektroenergetike
- 1.2. Direkcija za praćenje projekata i stanja u oblasti elektroenergetike

2. DIREKTORAT ZA ENERGETSKU EFIKASNOST

- 2.1. Direkcija za izradu pravnog okvira u oblasti energetske efikasnosti i promociju
- 2.2. Direkcija za planiranje i realizaciju mjera energetske efikasnosti

3. DIREKTORAT ZA ZA MEĐUNARODNU SARADNJU I UPRAVLJANJE EVROPSKIM PROJEKTIMA

- 3.1. Direkcija za međunarodnu saradnju i usaglašavanje sa EU legislativom
- 3.2. Direkcija za međunarodne projekte i EU fondove

4. ODJELJENJE ZA INSPEKCIJSKI NADZOR

5. ODJELJENJE ZA UNUTRAŠNJU REVIZIJU

6. KABINET

7. SLUŽBA ZA OPŠTE POSLOVE I LJUDSKE RESURSE

8. SLUŽBA ZA JAVNE NABAVKE

9. SLUŽBA ZA FINANSIJE I RAČUNOVODSTVO

10. SLUŽBA ZA UPRAVLJANJE I PODRŠKU INFORMACIONIM SISTEMIMA

NAJZNAČAJNIJI OSTVARENI REZULTATI

Oblast elektroenergetike

- Priprema Predloga uredbe o dopuni Uredbe o načinu utvrđivanja koncesione naknade za privredno društvo ili pravno lice koje koristi vodnu akumulaciju i/ili vodotok za proizvodnju električne energije u hidroelektranama
- Priprema Predloga odluke o Energetskom bilansu Crne Gore za 2025. godinu.

Oblast energetske efikasnosti

- Ministarstvo energetike u saradnji sa drugim institucijama uspješno realizuje 4 programa podrške koji su namijenjeni domaćinstvima, sektoru turizma i sektoru prerađivačke industrije. Finansiranje programa je podržano iz paketa podrške Evropske komisije za prevazilaženje energetske krize u ukupnom iznosu 13 miliona eura.
- U okviru namjenskih projekta energetske efikasnosti namijenjenih unapređenju javnih objekata kojima koordinira Ministarstvo energetike, a koji se realizuju po osnovu saradnje sa Svjetskom bankom, u 2024.godini završeni su radovi na 5 zdravstvenih objekata (Domovi zdravlja u Podgorici-Blok V, Mojkovcu i Danilovgradu; Opšta bolnica u Nikšiću i Zdravstvena stanica Žabljak). U okviru saradnje sa Njemačkom razvojnom bankom (KfW) završena je realizacija Faze 3 projekta na uspostavljanju Centralnog informacionog sistema za monitoring potrošnje energije i vode u javnom sektoru u okviru koje je implementiran sistem naprednog sistema monitoringa u 150 javnih objekata.

Usaglašavanje sa EU legislativom

- Ministarstvo energetike koordinira aktivnosti na finalizaciji **Nacionalnog energetskeg i klimatskog plana Crne Gore za period do 2030. godine (NECP)**, uz tehničku podršku konsultantskog tima angažovanog od strane Njemačkog društva za međunarodnu saradnju (GIZ). NECP se priprema u skladu sa Regulativom (EU) 2018/1999 o upravljanju energetskom unijom i djelovanjem u području klime i njegovo donošenje je planirano Zakonom o energetici. Paralelno sa izradom NECP-a, sprovode se i aktivnosti na izradi Strateške procjena uticaja na životnu sredinu za NECP. Nacrt NECP-a je pripremljen i dostavljen je Energetskoj zajednici početkom decembra 2024. godine. Nakon dobijanja komentara od strane Sekretarijata Energetske zajednice,

pristupiće se izradi finalnog nacrtu dokumenta i biće organizovan proces javnih konsultacija.

- U cilju stvaranja pravnog okvira za korišćenje obnovljivih izvora energije u skladu sa Direktivom (EU) 2018/2001 o promociji korišćenja energije iz obnovljivih izvora, Ministarstvo energetike je pripremlilo i dostavilo Vladi Predlog zakona o korišćenju energije iz obnovljivih izvora. Zakon je **je utvrđen (II kvartal) na Vladi od 6. juna 2024. godine**. Objavljen je u "Službenom listu CG", br. 82/2024 od 23.8.2024. godine, a stupio je na snagu 31.8.2024. godine.
- Predlog zakona o energetici je usvojen u IV kvartalu 2024.godine na sjednici od 5. decembra 2024. godine, a objavljen je u "Službenom listu CG", br. 28/2025 od 19.3.2025. godine.

PRIKAZ AKTIVNOSTI PO ORGANIZACIONIM JEDINICAMA MINISTARSTVA

1. DIREKTORAT ZA ELEKTROENERGETIKU

1.1. Direkcija za razvoj elektroenergetike

Realizacija aktivnosti koje su predviđene programom rada Vlade Crne Gore za 2024. godinu:

Normativni dio

1. Predlog zakona o korišćenju energije iz obnovljivih izvora –Realizovano

U cilju stvaranja pravnog okvira za korišćenje obnovljivih izvora energije u skladu sa Direktivom (EU) 2018/2001 o promociji korišćenja energije iz obnovljivih izvora, Ministarstvo energetike je pripremlilo i dostavilo Vladi Predlog zakona o korišćenju energije iz obnovljivih izvora. Zakon je **je utvrđen (II kvartal) na Vladi od 6. juna 2024. godine**. Objavljen je u "Službenom listu CG", br. 82/2024 od 23.8.2024. godine, a stupio je na snagu 31.8.2024. godine.

2. Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o energetici – Realizovano

Programom rada Vlade Crne Gore za 2024. godinu bilo je planirano utvrđivanje Predloga zakona o izmjenama i dopunama Zakona o energetici za IV kvartal. S obzirom na to da je Zakonom o energetici, pored ostalog, uređena oblast obnovljivih izvora energije i da je planirano da se ista uredi novim Zakonom o korišćenju energije iz obnovljivih izvoradonošenjem ovog zakonastala je potreba za izmjenama Zakona o energetici. **Predmetni zakon je utvrđen (II kvartal) na Vladi od 6. juna 2024. godine. Objavljen je u "Službenom listu CG", br. 84/2024 od 06.09.2024. godine.**

3. Predlog zakona o energetici je usvojen u IV kvartalu 2024.godine na sjednici od 5. decembra 2024. godine, a objavljen je u "Službenom listu CG", br. 28/2025 od 19.3.2025. godine.

4. Predlog zakona o prekograničnim energetskeim infrastrukturnim projektima – nije realizovano

Programom rada Vlade Crne Gore za 2024. godinu planirano je utvrđivanje Predloga zakona o prekograničnim energetskeim infrastrukturnim projektima u IV kvartalu 2024. godine. Javni poziv za učešće u Javnoj raspravi o nacrtu Zakona o prekograničnim energetskeim infrastrukturnim projektima raspisan je 21.januara 2025., i trajao je do 5. marta 2025., te je u toku priprema Izvještaja o sprovedenoj javnoj raspravi.

5. Predlog zakona o prekograničnoj razmjeni električne energije i prirodnog gasa – nije realizovano

Pripremljen Nacrta zakona o prekograničnoj razmjeni električne energije i prirodnog gasa koji je prošao Javnu raspravu. U tom cilju, u novembru 2024. godine je završena Javna rasprava o tekstu Nacrta zakona i u toku je finalizacija Izvještaja sa predmetne rasprave.

Ostale realizovane aktivnosti koje nijesu predviđene programom rada Vlade Crne Gore za 2024. godinu

- Donijet Pravilnik o obrascu zahtjeva za imenovanje nominovanog operatora tržišta električne energije, objavljen u "Službenom listu CG", br. 36/2024 od 18.4.2024. godine.
- Pripremljen i dostavljen Vladi CRne Gore Predlog odluke o imenovanju nominovanog operatora tržišta električne energije br.08-302/24-2834/2 od 30. maja 2024. godine i ista je objavljena na zvaničnom sajtu Ministarstva energetike.

1.2. Direkcija za praćenje projekata i stanja u oblasti elektroenergetike

Realizovane obaveze shodno Programu rada Vlade Crne Gore za 2024. godinu

U toku 2024. godine shodno Programu rada Vlade usvojene su slijedeće Informacije:

- Informacija o aktivnostima na realizaciji projekata obnovljivih izvora energije;
- Informacija o aktivnostima na realizaciji projekta termoenergetskog kompleksa u Pljevljima, 01.08.2024.;
- Informacija o aktivnostima na realizaciji projekta povezivanja elektroenergetskih sistema Crne Gore i Italije podmorskim kablom, 01.08.2024.;

Tematski dio

- Izvještaj o ostvarenom udjelu energije iz obnovljivih izvora u ukupnoj finalnoj potrošnji energije u Crnoj Gori za 2022. godinu – Realizovano 27.06.2024.

Materijali koji su razmatrani na Vladi Crne Gore, a nijesu bili predviđeni Programom rada

- priprema Predlog uredbe o dopuni Uredbe o načinu utvrđivanja koncesione naknade za privredno društvo ili pravno lice koje koristi vodnu akumulaciju i/ili vodotok za proizvodnju električne energije u hidroelektranama 12.09.2024.;
- priprema Predloga odluke o Energetskom bilansu Crne Gore za 2025. godinu, 15.11.2024.
- dostavljanje Vladi Predloga programa rada i Predlog finansijskog plana Društva sa ograničenom odgovornošću „Crnogorski operator tržišta električne energije“- Podgorica, za 2024. godinu, 11.01.2024.,
- izrada Informacije o potrebi zaključenja sporazuma kojim će se regulisati način obračuna koncesione naknade za korišćenje hidroenergetskog potencijala sa predlozima sporazuma o obračunu koncesione naknade iz Ugovora o koncesiji, 01.03.2024.
- Izrada Informacije o ispunjavanju neophodnih uslova za početak komercijalne upotrebe žičare Kotor – Lovćen, 21.03.2024.
- izrada Informacije u vezi sa dodjeljivanjem direktne budžetske podrške Evropske komisije za nabavku Market Management Systema (MMS), 28.03.2024.
- izrada Informacije u vezi sa dodjeljivanjem direktne budžetske podrške Evropske komisije za održavanje softverskih sistema koji omogućavaju implementaciju tržišta „dan-unaprijed“ u Crnoj Gori, 28.03.2024.,
- izrada Informacije vezano za realizaciju projekta izgradnje solarne elektrane Briska gora u Opštini Ulcinj, sa Predlogom Odluke o prestanku važenja Odluke o davanju u dugoročni zakup zemljišta na lokalitetu Briska Gora, Opština Ulcinj, 19.09.2024.,
- izrada Informacije o potrebi zaključenja Aneksa 1 Ugovora o koncesiji za korišćenje vode vodotoka Zeta za proizvodnju električne energije u maloj hidroelektrani „Slap Zete“ na dijelu vodotoka Zeta s Predlogom aneksa br. 1, 08.09.2024.,
- priprema Predloga odluke o obrazovanju Savjeta za razvoj hidropotencijala, 08.09.2024.,
- izrada Informacije o pokretanju postupka za izbor snabdjevača poslednjeg izbora i ranjivih kupaca električnom energijom za period 2026 – 2028 godina, 25.12.2024.

Redovne aktivnosti

- Shodno članu 17 Zakona o energetici (5/16, 51/17, 82/20, 29/22 i 152/22), Ministarstvo je objavilo **Izveštaj o realizaciji energetskog bilansa za 2023. godinu na svojoj internet stranici, dana 12.03.2024. godine.**
- Na osnovu Pravilnika o programu i načinu polaganja stručnog ispita radne osposobljenosti za održavanje i rukovanje energetskim postrojenjima, uređajima i opremom ("Službeni list CG", br. 19/14 i 17/21), Ministarstvo je izdalo 35 uvjerenja o položenom stručnom ispitu iz to iz oblasti termoenergetike i 33 uvjerenja iz oblasti elektroenergetike.
- Ministarstvo je u 2024. godini donijelo 11 rješenja o isplati sredstava "Elektroprivredi Crne Gore" AD, Nikšić, kao snabdjevaču poslednjeg izbora, na osnovu realizovanih subvencija potrošačima za utrošenu električnu energiju iz kategorije ranjivih kupaca u skladu sa Uredbom o snabdijevanju ranjivih kupaca električne energije ("Službeni list CG", broj 81/18).

- U toku 2024. godine donijeto je 234 rješenja o obračunu koncesione naknade za korišćenje hidroenergetskog potencijala u energetske objektima malih hidroelektrana.

2. DIREKTORAT ZA ENERGETSKU EFIKASNOST

U toku 2024. godine realizovane su slijedeće aktivnosti:

2.1. Tematski dio

- Informacija o aktivnostima na realizaciji projekata iz oblasti energetske efikasnosti;

2.2. Normativni dio

Podzakonska akta

- Pravilnik o minimalnim zahtjevima energetske efikasnosti zgrada („Sl. list CG“, broj 47/24, od 20.5.2024.godine);
- Pravilnik o sertifikovanju energetske karakteristika zgrada („Sl. list CG“, broj 47/24, od 20.5.2024.godine);
- Pravilnik o utvrđivanju visine naknade za izdavanje sertifikata o energetske karakteristika zgrada („Sl. list CG“, broj 67/24, od 12.7.2024.godine).

Vlada je 18. jula 2024. godine, usvojila Uredbu o izmjenama uredbe o rekonstrukciji službenih zgrada koji je utvrđen novi cilj rekonstrukcije službenih zgrada koji koriste organi državne uprave na nivou 3% godišnje.

Pored prethodno navedenog, Vlada je 5.septembra 2024.godine, donijela Plan rekonstrukcije službenih zgrada u državnoj svojini za period 2024-2026.godine.

Takođe, Ministarstvo energetike je, uz podršku Svjetske banke, pripremlilo nacrt Dugoročne strategije unapređenja energetske efikasnosti zgrada. Nacrt Strategije je prosljeđen Sekretarijatu Energetske zajednice koji je dostavio sugestije/komentare u cilju unapređenja dokumenta. U toku je finalizacija ovog dokumenta i sprovode se aktivnosti u cilju usaglašavanja finalnog nacrta Nacionalnog energetske i klimatske plana sa rezultatima Strategije.

2.3. Projekti

2.3.1. Energetska efikasnost u Crnoj Gori - druga faza (MEEP 2)

Vlada Crne Gore je dobila zajam od Međunarodne banke za obnovu i razvoj (IBRD) za nastavak realizacije projekta „Energetska efikasnost u Crnoj Gori“, kroz fazu dva. U okviru prve faze projekta (MEEP 1), koja se završila u martu 2018. godine, energetske je unaprijeđeno 25 javnih objekata (9 obrazovnih i 16 zdravstvenih). Implementacija druge faze projekta (MEEP 2) je započela 1.9.2018. godine. Vrijednost pomenutog budžeta projekta je 6 miliona eura.

Tokom aprila mjeseca 2023. godine, od strane Ministarstva finansija dostavljen je zahtjev Svjetskoj Banci za produženje roka za realizaciju projekta MEEP 2, bez dodatnih kreditnih zaduženja. Svjetska Banka je dala saglasnost na produženje trajanja projekta MEEP 2, do 30. juna 2025. godine.

U okviru MEEP 2, planirane su sljedeće aktivnosti:

- unapređenje energetske karakteristika 18 objekata zdravstvenog sistema,
- uspostavljanje monitoring sistema za praćenje nivoa komfora u zdravstvenim objektima, kroz praćenje potrošnje energenata i vode, i
- kreiranje održivog sistema finansiranja projekata energetske efikasnosti u javnom sektoru. Održivi sistem finansiranja, omogućiće da se nakon realizacije druge faze projekta, radovi na primjeni mjera energetske efikasnosti u ostalim zdravstvenim objektima, finansiraju iz ušteta ostvarenih u adaptiranim zdravstvenim objektima.

U realizaciji MEEP 2 učestvuju Ministarstvo energetike i Ministarstvo zdravlja. Ministarstvo zdravlja je odgovorno za implementaciju mjera energetske efikasnosti u zdravstvenim ustanovama, dok je Ministarstvo energetike odgovorno za koordinaciju projekta i obezbjeđivanje podrške Ministarstvu zdravlja.

U okviru projekta Energetska efikasnost u Crnoj Gori - druga faza (MEEP 2) u 2024. godini, sprovedene su sljedeće aktivnosti:

- Završeni su radovi na 5 zdravstvenih objekata. i to: domovi zdravlja u Podgorici-Blok V, Mojkovcu i Danilovgradu; Opšta bolnica u Nikšiću (glavna zgrada-građevinsko zanatski radovi) i Zdravstvena stanica Žabljak. Vrijednost ugovora iznosi 1.887.466,01 €.
- U toku je izvođenje radova na objektima Opšte bolnice Nikšić (Glavna zgrada (mašinski, elektro i radovi koji nisu EE), Psihijatrijsko odjeljenje i Dječiji dispanzer) i Dom zdravlja Podgorica-Konik. Vrijednost ugovorenih radova je 1.374.110,496 €. Rok za završetak izvođenja radova je 5. maj 2025. godine.
- U toku je izvođenje radova na objektima Dom zdravlja Herceg Novi i Dom zdravlja Bar. Vrijednost Ugovorenih radova je 1.247.261,70 €. Rok za završetak izvođenja radova je jun 2025.godine.

2.3.2. Unapređenje energetske efikasnosti u javnim zgradama (PEEPB)

Projekat pod nazivom „Unapređenje energetske efikasnosti u javnim zgradama” se realizuje po osnovu Ugovora o kreditu i Ugovora o grantu, potpisanim sa KfW bankom, u decembru 2019. godine, i Posebnog ugovora, potpisanog u avgustu 2020. godine. Za potrebe implementacije projekta obezbijeđena su sredstva iz kredita KfW banke u iznosu od 45 miliona eura i iz donacije Evropske unije (WBIF-REEP Plus) u iznosu od 4,7 miliona eura. Takođe, planiran je i sopstveni doprinos u iznosu od 10 miliona eura.

Cilj projekta je poboljšanje energetske efikasnosti u odabranim administrativnim zgradama, obrazovnim i socijalnim ustanovama, kao i pružanje podrške u ispunjavanju obaveza propisanih Zakonom o efikasnom korišćenju energije, a koje su proizašle iz EU direktiva. Osim navedenog, smatra se da će postizanje cilja projekta doprinijeti smanjenju emisije gasova sa

efektom staklene bašte i postizanju planiranog nacionalno određenog doprinosa (INDC/PNOD). Takođe, očekuje se i pozitivan uticaj na upošljavanje domaćih građevinskih i konsultantskih firmi, što treba da doprinese održavanju kontinuiteta njihovih prihoda, kao i očuvanju postojećih i stvaranju novih radnih mjesta.

U okviru projekta „Unapređenje energetske efikasnosti u javnim zgradama” u 2024. godini, sprovedene su sljedeće aktivnosti:

- Potpisan je ugovor sa izvođačem radova na izgradnju objekata iz klastera I (objekat H, Dom za stare „Grabovac“ u Risnu). U toku su pripremne aktivnosti za uvođenje izvođača u posao. Vrijednost ugovora na izgradnji Doma starih u Risnu iznosi 6.566184,47 € bez PDV-a. Rok za izvođenje radova je 18 mjeseci od dana uvođenja izvođača u posao. Radovi su počeli 03.02.2025. godine.
- Završena je tenderska procedura za izvođenje radova na objektima iz klastera VI (JU OŠ „Lovčenski partizanski odred” Cetinje, JU Gimnazija „Petar Lubarda” Cetinje, JU OŠ „Jugoslavija” Bar i JU OŠ „Srbija” Bar). Potpisan je ugovor sa najpovoljnijim ponuđačem u iznosu od 9.637.779,58 Eur i radovi su otpočeli 18.08.2024. godine. Ugovoreni rok završetka radova bio je februar 2025. godine. U toku je primopredaja objekata.
- Završena je realizacija Faze 3 projekta na uspostavljanju Centralnog informacionog sistema za monitoring potrošnje energije i vode u javnom sektoru u okviru koje je implementiran sistem naprednog sistema monitoringa u 150 javnih objekata.

2.3.3. Dekarbonizacija energetskog sektora Crne Gore (DESCG)

Dana 18. decembra 2024. godine, sa Svjetskom bankom je potpisan Ugovor o kreditu za realizaciju projekta „Dekarbonizacija energetskog sektora Crne Gore“ (u daljem tekstu DESCG). Cilj DESCG jeste unapređenje energetske efikasnosti javnih objekata, (objekti Univerziteta Crne Gore i drugi javni objekti) i povećanje operativne efikasnosti elektrodistributivne mreže u Crnoj Gori.

Cilj Projekta jeste unapređenje energetske efikasnosti javnih objekata (objekti Univerziteta Crne Gore i drugi javni objekti) i povećanje operativne efikasnosti elektrodistributivne mreže u Crnoj Gori. Realizacija Projekta je od izuzetnog značaja, kako za obezbjeđenje kontinuiteta sprovođenja aktivnosti u oblasti energetike i životne sredine, tako i za snažniju podršku reformi energetskog sektora i procesu dekarbonizacije, a sve u cilju implementacije preuzetih međunarodnih obaveza i ostvarivanja ciljeva do 2030. godine u dijelu: smanjenja emisija CO₂, većeg korišćenja obnovljivih izvora energije i unapređenja energetske efikasnosti.

Projektom su obuhvaćene 3 komponente, koje zajednički čine cjelinu, i to:

- Komponenta 1: Unapređenje energetske efikasnosti javnih objekata
- Komponenta 2: Povećanje operativne efikasnosti elektrodistributivne mreže
- Komponenta 3: Tehnička pomoć i podrška implementaciji projekta

Ukupna vrijednost projekta je 33,8 miliona €. Finansiranje će biti obezbijeđeno iz dva izvora: 31 milion € iz kreditnih sredstava od strane Svjetske banke, a 2,8 miliona € kao sopstveno učešće države.

Komponentom 1 projekta je predviđeno unapređenje energetske efikasnosti na 23 objekta (16 objekata Univerziteta Crne Gore, 6 administrativnih objekata i 1 zdravstveni objekat). Za implementaciju ove komponente, biće zaduženo Ministarstvo energetike.

Vrijednost Komponente 1 je 10,8 miliona €, od čega je 8 miliona iz kredita, a 2,8 miliona je iz budžetskih sredstava. Budžetska sredstva su planirana iz sredstava koja se dobijaju iz postignutih verifikovanih ušteda u potrošnji energenata u adaptiranim objektima tekućeg projekta „Energetska efikasnost u Crnoj Gori“- MEEP 2 i predviđenih ušteda na definisanim objektima na predmetnom projektu „Dekarbonizacija energetskog sektora Crne Gore“.

Ovaj finansijski revolving mehanizam, tj. korišćenje sredstava iz verifikovanih ušteda za adaptiranje novih javnih objekata, uspostavljen je i sprovodi se od početka realizacije projekta MEEP 2, i isti će se sprovoditi i tokom realizacije projekta „Dekarbonizacija energetskog sektora Crne Gore“.

Za sprovođenje Komponente 1 projekta DESCG, zaduženo je Ministarstvo energetike, dok je za implementaciju Komponente 2, zadužen Crnogorski elektrodistributivni sistem- CEDIS. Predviđena vrijednost cjelokupne Komponente 2 je 21 milion €, i u cjelosti će se finansirati iz kreditnih sredstava.

Komponenta 3 projekta obuhvata tehničku pomoć i podršku u implementaciji cjelokupnog projekta, uključujući podršku za realizaciju Komponente 1 i Komponente 2. Za implementaciju projekta biće zadužene PIU jedinice, odvojeno za svaku od komponenti. PIU jedinica Ministarstva energetike biće odgovorna za implementaciju Komponente 1, dok će PIU jedinica Crnogorskog elektrodistributivnog sistema (CEDIS) biti zadužena za realizaciju Komponente 2.

Vrijednost cjelokupne Komponente 3 je predviđena u visini od 2 miliona €, i u cjelosti će se finansirati iz kreditnih sredstava.

Implementacija je započela u februaru 2025. godine. Dužina trajanja projekta definisana je na 5 godina, odnosno do 30. aprila 2030. godine.

2.3.4. Programi podrške za unapređenje energetske efikasnosti u sektorima potrošnje energije

Nakon više nego uspješne realizacije programa, a koji su podrazumijevali obezbjeđivanje atraktivnog i održivog finansijskog mehanizma u cilju primjene mjera energetske efikasnosti u domaćinstvima putem beskamatnih kredita, Ministarstvo energetike je u saradnji sa drugim institucijama pripremio 4 programa podrške koji su namijenjeni domaćinstvima, sektoru turizma i sektoru i prerađivačke industrije. Finansiranje programa je podržano iz paketa podrške Evropske komisije za prevazilaženje energetske krize u ukupnom iznosu 13 miliona eura.

2.3.5. Program za podsticanje energetske efikasnosti u domaćinstvima

Program za podsticanje energetske efikasnosti u domaćinstvima, je usvojen na sjednici Vlade od 18. aprila 2024. godine i isti je iniciran od strane Ministarstva energetike po uzoru na programe koje je u prethodnom periodu sprovodilo resorno ministarstvo (Energetski efikasan dom, Energy Wood i sl. Cilj Programa je povećanje energetske efikasnosti u sektoru domaćinstava, sa akcentom na unapređenje kvaliteta vazduha u urbanim sredinama naročito

u sjevernom i centralnom regionu. Stoga je prilikom koncipiranja Programa, odnosno određivanja nivoa podsticaja, posebno uzeto u obzir stanje kvaliteta vazduha u pojedinim opštinama, kao i indeks razvijenosti jedinica lokalnih samouprava). U prethodnom periodu kroz slične programe podršku je dobilo više od 2000 domaćinstava.

Shodno ostvarenim rezultatima u prethodnom periodu i ulozi i značaju u oblasti zaštite životne sredine, Eko fond je implementaciono tijelo ovog programa. Program se realizuje u bliskoj saradnji sa Programom Ujedinjenih nacija za razvoj (UNDP) koji pruža tehničku podršku Eko fondu naročito u dijelu kontrole realizacije mjera energetske efikasnosti na terenu i monitoringa namjenskog trošenja sredstava.

Za realizaciju Programa za podsticanje energetske efikasnosti u domaćinstvima obezbijedeno je 8.800.000 €, od čega: 8.000.000 € preko Instrumenta za pretprijetnu pomoć – IPA III, Paket direktne budžetske podrške Evropske komisije (EK) Crnoj Gori za prevazilaženje energetske krize, 300.000 € iz budžeta opštine Pljevlja, 500.000 € iz sredstava Eko fonda.

Program za podsticanje energetske efikasnosti u domaćinstvima podrazumijeva realizaciju sljedećih aktivnosti:

- Komponenta 1: Podrška na implementaciji mjera energetske efikasnosti u individualnim stambenim objektima, sa ukupnim budžetom u iznosu 7.500.000 €, od čega: 1.700.000 € za podršku domaćinstvima u opštini Pljevlja i 5.800.000 € za podršku domaćinstvima u ostalim opštinama u Crnoj Gori.
- Komponenta 2: Podrška na unapređenju energetske karakteristika omotača kolektivnih stambenih zgrada u Opštini Pljevlja, sa ukupnim budžetom u iznosu 1.100.000 €; Upravljanje programom i organizaciju promotivnih aktivnosti u iznosu 200.000 €.

Prihvatljive aktivnosti u okviru Programa i nivo podsticaja

U okviru Komponente 1: Podrška na implementaciji mjera energetske efikasnosti u individualnim stambenim objektima moguće je finansirati realizaciju jedne ili više mjera energetske efikasnosti sa nivoom podsticaja 20-70%:

U okviru Komponente 2: Podrška na unapređenju energetske karakteristika omotača kolektivnih stambenih zgrada u Opštini Pljevlja moguće je finansirati radove na ugradnji toplotne izolacije spoljašnjih zidova. Nivo podsticaja za realizaciju ove mjere iznosi 85%.

Javni poziv za izbor kvalifikovanih izvođača radova u okviru ovog programa je objavljen 20. maja 2024. Nakon evaluacije pristiglih prijavi izabrani su kvalifikovani izvođači radova i stekli su se svi uslovi za početak implementacije programa. S tim u vezi, 1. avgusta 2024. godine, je objavljen i Javni poziv za građane. Interesovanje građana za učešće na programu je veliko o čemu govori i podatak da se prijavilo više od 4500 hiljada domaćinstava.

2.3.6. Programi za podsticanje energetske efikasnosti u sektoru turizma

Vlada je 30. maja 2024. godine usvojila Program za podsticanje energetske efikasnosti u hotelskoj industriji. Za realizaciju ovog Programa obezbijedeno je 3 miliona eura iz paketa direktne budžetske podrške Evropske komisije Crnoj Gori za prevazilaženje energetske krize. Programom je predviđeno uspostavljanje finansijskog mehanizma za unapređenje energetske efikasnosti i povećanje upotrebe dostupnih izvora obnovljive energije od strane hotelskih objekata, a što će doprinijeti povećanju kvaliteta pruženih usluga. Jačanjem spone energetske efikasnosti i inovacija, kroz predmetni Program doprinosi se smanjenju potrošnje energije,

smanjenju energetskeg intenziteta i smanjenju emisija ugljen dioksida. Na taj način, stvaraju se pretpostavke i za efikasnije korišćenje resursa (cirkularna ekonomija), kao i za dalji razvoj sektora turizma povećanjem kvaliteta usluga kroz primjenu inovativnih tehnologija, čime se stvara dodatna vrijednost turističkog proizvoda. Implementaciono tijelo ovog Programa je Eko fond.

Takođe, Vlada je na istoj sjednici usvojila i Program za podsticanje energetske efikasnosti u objektima koji pružaju ugostiteljske usluge u domaćinstvu i seoskom domaćinstvu. Za realizaciju Programa obezbijedeno je 500.000 €, iz paketa direktne budžetske podrške Evropske komisije (EK) Crnoj Gori za prevazilaženje energetske krize. Za implementaciju Programa je odgovoran Eko fond.

Cilj Programa je povećanje energetske efikasnosti u sektoru turizma, odnosno u objektima koji pružaju ugostiteljske usluge u domaćinstvu i seoskom domaćinstvu, sa akcentom na smanjenju potrošnje energije i pratećih troškova, smanjenju emisija ugljen dioksida, unapređenju kvaliteta vazduha, boljem korišćenju resursa, kao i unapređenju komfora i nivoa kvaliteta smještaja u objektima. U cilju implementacije namjenskih programa za podsticanje energetske efikasnosti u sektoru turizma, Ministarstvo energetike (nekad Ministarstvo energetike i rudarstva), Ministarstvo turizma, ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera i Fond za zaštitu životne sredine (Eko-fond) su potpisali Sporazum o saradnji. U cilju realizacije predviđenih aktivnosti, u okviru Programa za podsticanje energetske efikasnosti u objektima koji pružaju ugostiteljske usluge u domaćinstvu i seoskom domaćinstvu je, 29. jula 2024.godine, objavljen javni poziv u cilju izbora kvalifikovanih izvođača radova. Javni poziv za pružanje podrške domaćinstvima i seoskim domaćinstvima koja pružaju ugostiteljske usluge je raspisan 4. novembra 2024. godine i evaluacija dostavljenih prijava je u toku.

Pored toga, u okviru Programa za podsticanje energetske efikasnosti u hotelskoj industriji, a u cilju izbora korisnika i kvalifikovanih izvođača radova javni pozivi su objavljeni 29. jula 2024.godine. Rok za dostavljanje prijava za hotele za podsticaje za energetske efikasnost bio je 29. septembar 2024. godine. Za izvođenje radova na primjeni mjera energetske efikasnosti u hotelima se kvalifikovalo 19 izvođača radova. Javni poziv za pružanje podrške hotelima za sprovođenje mjera energetske efikasnosti je raspisan 27. jula 2024.godine, a rok za podnošenje prijava bio je 28. oktobar 2024. godine. Na poziv se prijavilo 19 hotela, 17 prijava je prošlo prvi krug evaluacije i nakon dopune dokumentacije, potpisani su ugovori o dodjeli subvencije u ukupnom iznosu od 2,5 miliona eura za 15 hotela.

2.3.7. Program za podsticanje inovacija u funkciji energetske efikasnosti u industriji

Vlada Crne Gore je na sjednici od 26. septembra 2024.godine, usvojila Program za podsticanje inovacija u funkciji energetske efikasnosti u industriji za 2024. godinu. Program je rezultat uspješne međuresorne saradnje Ministarstva ekonomskog razvoja, Ministarstva prosvjete, nauke i inovacija i Ministarstva energetike, a Fond za inovacije je implementaciono tijelo programa. Ovaj program predstavlja kontinuitet i nadogradnju prethodno realizovanih aktivnosti po osnovu Programa iz 2023. godine, uz dodatno unapređenje na osnovu iskustava u implementaciji i preporuka proisteklih iz procesa evaluacije projektnih prijava u smislu kriterijuma ocjenjivanja, procedura implementacije i procedura praćenja potrošnje energije, održivosti rezultata, itd. U okviru programa iz 2023.godine, odobreno je finansiranje 7 projekata privrednih subjekata iz sektora prerađivačke industrije u vrijednosti od 1.289.479,62 €, sa kojima je Fond za inovacije potpisao Ugovore o sufinansiranju u junu i julu 2024., a ukupna vrijednost projekata je 1.641.738,40€, uključujući i sopstveno učešće podnosilaca prijava.

Ukupan budžet opredijeljen za realizaciju Programa za unapređenje energetske efikasnosti u industriji za 2024. godinu je 2.300.000,00 €, a sredstva za realizaciju Programa obezbijedena

su iz dva izvora, i to: • Nacionalni budžet- Ministarstvo ekonomskog razvoja u iznosu od 1.177.140,02 € i preostala neutrošena sredstva po osnovu prethodnog Javnog poziva Programa iz 2023. godine, u ukupnom iznosu od 1.122.859,98 € (Tekuća budžetska rezerva - IPA III paket direktne budžetske podrške EK Crnoj Gori za prevazilaženje energetske krize. Nivo podrške predviđen za preduzeća u okviru Programa je 80%.

Najniži iznos sredstava bespovratne podrške koji se dodjeljuje preduzeću je 50.000 €, a najviši 200.000 €. Na ovaj način će mikro, mala i srednja preduzeća iz sektora prerađivačke industrije dobiti bespovratnu podršku, koja će uz dodatno, minimalno ulaganje od strane privrednog subjekta, imati direktne efekte na njihovo poslovanje, posebno na planu boljeg korišćenja resursa, uštede energije, unapređenja i inoviranja postojećih proizvodnih kapaciteta i procesa proizvodnje, kao i na planu boljeg upravljanja i optimizacije potrošnje energije u preduzeću.

Fond za inovacije Crne Gore je 1. oktobra 2024. godine, objavio javni poziv za učešće u Programu. Rok za podnošenje prijave zainteresovanih kompanija bio je 11. novembar 2024. godine. Broj preduzeća koji je podnio prijavu u okviru javnog poziva je 32 od čega je 25 preduzeća zadovoljilo administrativne kriterijume i kandidovali su se za fazu evaluacije. U drugi krug evaluacije je prošlo 14 projekata.